

הברייתא "שדה תזרע ופרה תשחט"?

אילימא אם תאמר, **רבנן** דנחלקו על רבי אליעזר **בעצים** —

ותמהה הגמרא: אדרבה, **אחמורי מחמורי** הרי הם גם הם אוסרים את הפת כדברי רבי אליעזר, וסוברים "זה וזה גורם — אסור", אלא שמחמירים ואינם מתירים בהולכה לים המלח?!?

אלא רבנן דשאור הסוברים שאפילו אם נפל האיסור בסוף, וכל שכן אם נפלו בבת אחת — מותרת העיסה, מטעם "זה וזה גורם".

ותמהה הגמרא: **אימר דשמעת לחו לרבנן דמקילי**, מתי שמענו אותם מקילים — **בשאור**, כלומר באיסור תרומה ובשאור איסורים —

אבל **בעבודת כוכבים** — **מי מקילי** האם יש לנו ראייה ברורה שהם מקילים. ומנין ההוכחה להעמיד את הברייתא המקילה גם בעבודת כוכבים — לשיטתם?

ומסקינן: **אלא** נתרץ כמו שתירצנו **הא רבי יוסי** **והא רבנן** — ורבי יוסי הוא התנא

הסובר "זה וזה גורם — מותר" אף בעבודת כוכבים, ולכן סובר "שוחק וזורה לרוח", וכל שכן בשאר איסורים, ולכן סובר בערלה "אם נטע והבריך והרכיב מותר" והוא התנא של הברייתא שנאמר בה "שדה תזרע ופרה תשחט".

ואילו חכמים חולקים עליו וסוברים "זה וזה גורם — אסור", ולכן סוברים שאסור לזרות לרוח —

ומה שקשה לך: אם כן למה אוסר רבי יוסי לזרוע ירקות בימות הגשמים מפני הנבייה?

נתרץ: אכן, רבי יוסי אינו אוסר, אלא —

רבי יוסי לדבריהם דרבנן קאמר לחו אומר כן [לצורך הוויכוח] לדעת חכמים:

כשמע רבי יוסי שחכמים אוסרים בימות הקיץ מפני הצל, אמר להם: **לדידי** מותר אף בימות הקיץ, ואף שנהנה מן הצל, מכל מקום "זה וזה גורם — מותר" והיות שגם הקרקע מצמיחה את הירקות — מותר —

אבל — אומר רבי יוסי — **לדידכו**, לדבריכם שאסרתם בימות החמה⁽¹¹⁸⁾ **דאמרינו** שאתם

הוא "בעין", ולא מועיל על כך פדיון. התוס' והרי"ף ומלחמות ה' ובהשגות הראב"ד [שם במסכת פסחים] חולקים, וסוברים שדברי רבי אליעזר: יוליך הנאה לים המלח, מדובר דוקא בנתערבה הפת באחרות, ויוליך הנאת דמי הפת. ואין די בהולכת דמי העצים, מפני שאנו רואים את כל הפת כאיסור.

118. עיין לעיל [עמוד הקודם הערה 15] שהבאנו בשם הריטב"א, שלדעת התוס' מוכרחים לומר, שהגמרא חזרה בה מסברתם שם שצל וקרקע הם שני גורמים נפרדים, ואינו בכלל "זה וזה גורם".

אבל הרמב"ן מובא בר"ן סובר, שהגמרא לא חזרה בה, ומה שאמרה "אלא לדידכו" אינו

ההקשה בחידושי הר"ן: מנין להם להפריז על המדה, ולהוליך דמי כל הפת, ולמה לא נחשיב לפי חשבון דמי העצים בפת. הר"ן והרא"ש, מסכימים לדעת התוס'